

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETME ÖĞRENME ANLAYIŞLARI¹

Social Studies Teaching Orientations Of Prospective Social Studies Teachers

Arş. Gör. Büket ŞEREFLİ

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kırıkkale/TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8110-2943>

Doç. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8568-6061>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretme öğrenme anlayışlarını incelemektir. Çalışma temel nitel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma grubunda 52 sosyal bilgiler öğretmen adayı yer almıştır. Çalışmanın verileri on dört adet açık uçlu sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış görüş formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretme, öğrenme, öğrenci ve öğretmenin sınıftaki görevlerine yönelik geleneksel (davranışçı) yaklaşıma ilişkin görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgileri öğrenme öğretme boyutunda ise vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler yaklaşıma ilişkin görüş bildirdikleri ve sosyal bilgilerin öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma ilişkin görüş bildirdikleri görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretim programından güncel olması ve ezberci olmamasına ilişkin beklentileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programı ve öğretim yöntemine ilişkin yapılan tanımların ise alan yazındaki tanımlar ile örtüşmediği görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans öncesi öğretilerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin olumlu yönlerini örnek alıp olumsuz yönlerinden kaçınarak kendi öğretim yöntemlerini şekillendireceğine ilişkin görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Derslerine giren öğretim üyelerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin ise geliştirerek uygulanabileceği, öğretim üyelerinin öğrenmeye katkı sağlayan etkinlikler ve güncel yöntemler kullanıldığı için kendilerinin ileride kullanacağı öğretim yöntemlerini belirlemede etkili olacağına ilişkin görüş belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, öğrenme öğretme anlayışı, öğretmen adayları.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine social studies teacher candidates' understanding of teaching social studies. The study was carried out using the basic qualitative research model. Convenience sampling method was used to determine the study group. Accordingly, 52 social studies teacher candidates took part in the study group. The data of the study were collected through a semi-structured opinion form with fourteen open-ended questions. Content analysis was used in the analysis of the data. According to the findings of the research, it was concluded that the pre-service teachers of social studies expressed their views on the traditional (behavioral) approach to teaching, learning, students and teachers in the classroom. In the teaching and learning dimension of social studies, it was observed that they expressed their views on the social studies approach as citizenship transfer and they expressed their views on the constructivist approach in the teaching of social studies. It was concluded that the prospective teachers of social studies are up to date from the social studies curriculum and not to be memorized. The definitions made regarding the curriculum and teaching method did not coincide with the definitions in the literature. It was concluded that the pre-service teachers of social studies expressed their opinions about the positive aspects of the teaching methods used by their undergraduate teachers and by avoiding the negative aspects; they would shape their own teaching methods. It has been observed that the teaching methods used by the lecturers who attend their lessons can be developed and applied, and because the activities and current methods that contribute to learning are used, they will be effective in determining the future teaching methods.

Key Words: Social studies teaching, teaching orientations, teacher candidates.

¹ Bu çalışma, 2019 yılında 8. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu (USBES), Ankara'da sözlü olarak sunulan bildirden türetilmiştir

1. GİRİŞ

Öğretme ve öğrenme anlayışı, öğretmenlerin süreç içerisinde kullandıkları, benimsedikleri yolları; öğrenci ve öğretmen rolleri ile öğrenme ve öğretme inançlarını ifade etmektedir (Chan ve Elliott, 2004; Memduhoğlu ve Çıkar, 2017). Öğrenme ve öğretme anlayışlarını şekillendiren iki temel yaklaşım vardır: Geleneksel (Davranışçı) yaklaşım ve Yapılandırmacı yaklaşım (Aypay, 2011; Chan ve Elliot,2004; Shunck, 2012; Can ve Çelik, 2018). Geleneksel (davranışçı) yaklaşım öğretmen merkezli bir yaklaşımdır. Öğretmen bilginin kaynağı ve ileticisi öğrenci ise pasif alıcısıdır. Öğretmen sınıftaki otorite figürüdür. Öğretimin içeriği önceden spesifik olarak belirlenir. Geleneksel (davranışçı) anlayışta değerlendirme öğretimden bağımsızdır ve Bloom Taksonomisi'nin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyinde öğrenmeyi ölçmektedir. Yapılandırmacı yaklaşım ise öğrenci merkezli bir yaklaşımdır. Bilgi öğrenen tarafından inşa edildiği için öğrenci öğretme-öğrenme sürecinde aktiftir. Öğretmenin görevi ise bilgiyi inşa etme sürecinde öğrenciyi rehber olmaktır. Öğretim içeriği öğrenci deneyimleri, görüşleri ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Yapılandırmacı yaklaşımda geleneksel anlayışın aksine değerlendirme öğretimin bir parçasıdır ve analiz sentez değerlendirme gibi düşünme ve sorgulama becerilerini ölçmeyi amaçlar (Tezci ve Gürol, 2003; Chan, Tan ve Khoo, 2007; Aypay, 2011; Memduhoğlu ve Çıkar, 2017, Can ve Çelik, 2018). Dünyada ve ülkemizde yaşanan sosyokültürel, bilimsel ve teknolojik değişim ve gelişmelerin eğitime de yansıdığı söylenebilir. Değişime ayak uydurmada pasif olan öğrenen, demokratik bir toplumda girişimci olmanın ya da sorumluluk almanın ne demek olduğunu bilemeyeceği için bu süreçte eğitimdeki yenilik ve gelişmeleri kavrayan, kendilerine düşen görevin farkında olan ve bu görevlerini bilinçli olarak yerine getiren bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Erdem ve Demirel, 2002, s.81).Bu doğrultuda öğrenenin üst düzey düşünme ve sorgulama becerisine sahip olmasına ve öğretme öğrenme sürecinde sorumluluk almasına vurgu yapan yapılandırmacı yaklaşımının eğitimde bir ihtiyaç olduğu söylenebilir.

21. yüzyıl öğrenme etkinliklerinin gerekliliği olan eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri için gereken düşünme bilgi ve becerileri sağlayarak her türlü ön yargıdan arınmış olarak ve doğru kararlar alarak öğrencileri toplumsal yaşama katılmaya hazırlayan (Aslan, 2016, s.43) sosyal bilgiler öğretiminde üç temel yaklaşım mevcuttur : (1) Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler eğitimi , (2) Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler eğitimi, (3) Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler eğitimi. Vatandaşlık aktarımı en eski sosyal bilgiler yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre sosyal bilgilerin temel amacı vatandaşlığın bütün görev ve sorumluluklarını yerine getiren iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Bunun yanı sıra vatandaşlık aktarımı yaklaşımında öğretmenler toplumun kendilerinden öğretilmelerini bekledikleri şeyleri öğretmeleri gerektiğine inanırlar. Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler eğitimi yaklaşımında ise temel amaç sosyal bilimcilerin düşünme şeklini gözlemleyip tam anlamıyla öğrenmiş etkin vatandaşlar yetiştirmektir (Yeşilbursa,2015; Aslan 2016; Barr, Barth ve Shermis,2013). Bu yaklaşıma göre vatandaşlık aktarımcılarının öğretim şekli dar ve beyin yıkamaya yöneliktir. Sosyal bilimciler gibi düşünmeyi öğrenen öğrenci gerektiği gibi anlayacak, içtenlikle değerlendirecek dikkatli bir şekilde çıkarımda bulunacak ve mantıklı bir şekilde sonuç çıkaracaktır (Barr, Barth ve Shermis, 2013 s. 21). Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler eğitimi yaklaşımında, vatandaşlık aktarımı ve sosyal bilimler yaklaşımından çok daha farklı bir vatandaşlık tanımı mevcuttur. Yansıtıcı düşünme savunucularına göre vatandaşlık; mantıklı, iyi düşünülmüş ve dikkatli karar verebilme süreciyle ilgilidir (Barr, Barth ve Shermis, 2013 s. 23). Bu yaklaşımın temel amacı öğrencilerin karar verme ve problem çözme becerilerini öğrenip uygulamalarını sağlamaktır (Öztürk, 2006, s.26). Yansıtıcı araştırmacılar toplum tarafından belirlenmiş birtakım bilgileri öğrencilere aktarmak yerine öğrencilerin kendi değer yapılarını oluşturmalarını savunmaktadırlar (Yeşilbursa,2015 s.53). Günümüzde, Türkiye'de sosyal bilgiler programının bu üç geleneğe vurgu yaptığı ve bütünleştirme yoluna gittiği görülmektedir.

Hem eğitim sistemi genelinde hem de sosyal bilgiler eğitimi özelinde tarihsel süreç içerisinde öğrenmeye, bilgiye, okullara, öğrenene bakış açısı değişkenlikler göstermiştir. Bu değişiklikler eğitim mecrasında, eğitim felsefeleri ve onların ilkeleri ile vücut bulmaktadır (Memduhoğlu ve Çıkar, 2017, s.273). Eğitim sürecinin; öğretmen, öğrenci ve öğretim programları olmak üzere üç temel bileşeni bulunmaktadır. Bu üç öğe arasındaki ilişki ne derece sağlam ise o derece nitelikli ve etkin bir eğitimden söz edilebilir ve dolayısıyla istenen nitelikte bireyler yetiştirilebilir (Arslan ve Özpinar, 2008, s. 40). Öğretmenin, öğretim programının uygulayıcısı olduğu ve öğrenci üzerindeki etkisi göz önüne alındığında eğitim sürecindeki önemi ortaya çıkmaktadır. Nitekim Akyıldız (2016) öğretimde yeni bir yaklaşımın uygulamaya konulması veya program değişikliğine gidilmesi gibi eğitim reformlarının uygulama başarısının sınıf ortamına yansımının büyük ölçüde öğretmene bağlı olduğunu belirtmektedir (s.240). Can ve Çelik (2018) ise bir

eğitimcinin sahip olduğu öğretim-öğrenme anlayışı gerçekleştireceği eğitim-öğretim faaliyetlerinin belirleyicisi olabileceğini belirtmişleridir (s.328). Alan yazın incelendiğinde öğretim üyelerinin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretim öğrenme anlayışlarının incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (Ekinci,2016; Memduhoğlu ve Çıkar, 2017; Can ve Çelik, 2018; Yener ve Yılmaz, 2017; Akyıldız, 2016; Baş, 2014). Ancak doğrudan sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) öğrenme öğretim anlayışlarının incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) sosyal bilgiler öğretim öğrenme anlayışlarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) öğrenme ve öğretim sürecine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) öğretim programı kavramına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) sosyal bilgileri öğrenme ve öğretim sürecine dair görüşleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (SBÖA) öğretim yöntemi kavramına dair görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim yönelimlerini incelemek amacıyla temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı oldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2017, s.41).

2.1. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Zaman, para, işgücü kaybını önlemeyi amaçlayan bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu yöntemde araştırmacı kendisine yakın olan rahatlıkla ulaşabileceği durumları araştırmaya dahil eder (Baştürk ve Taştepe, 2013; Patton, 2014; Büyüköztürk vd., 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2017). Çalışma grubunda 52 sosyal bilgiler öğretmenliği 4. Sınıf öğrencisi yer almaktadır. 4. sınıf öğrencilerinin seçilmesinde, okudukları program gereğince neredeyse tüm alan ve meslek derslerini almaları etkili olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri 14 açık uçlu sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış görüş formu ile toplanmıştır. Sorular için 3 alan eğitimi uzmanından ve 2 eğitim bilimleri uzmanından görüş alınmıştır. Ayrıca soruların çalışma grubuna uygulanmasından önce 15 kişilik bir öğrenci grubu ile pilot uygulaması yapılmıştır. Veri toplama aracında yer alan sorular şunlardır:

1. Öğretim nedir?
2. Öğrenme nedir?
3. Öğrenci nedir?
4. Sizce öğretmenin sınıftaki görevleri nelerdir?
5. Sosyal bilgiler dersinde ne öğretip ne öğretmeyeceğinize nasıl karar verirsiniz?
6. Öğretim programı nedir?
7. Geleceğin sosyal bilgiler öğretmeni olarak sosyal bilgiler öğretim programından neler bekliyorsunuz?
8. Sosyal bilgileri neden öğretmeliyiz?
9. Sizce öğrencileriniz sosyal bilgileri en iyi nasıl anlar?
10. Sosyal bilgileri neden öğrenmeliyiz?
11. Sosyal bilgileri en iyi nasıl öğrenirsiniz?

12. Öğretim yöntemi ne demektir?
13. Lisans öncesi (İlköğretim ve lise) öğretmenlerinizin kullandıkları öğretim yöntemleri sizin ileride kullanacağınız öğretim yöntemlerini belirlemenizde (seçmenizde) etkili olacak mı? Neden? Nasıl?
14. Derslerinize giren öğretim üyelerinin kullandığı öğretim yöntemleri sizin ileride kullanacağınız öğretim yöntemlerini belirlemenizde (seçmenizde) etkili olacak mı? Neden? Nasıl?

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası girişimlerini ifade etmek için kullanılmaktadır (Patton, 2014, s.453).

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın birinci alt probleminde katılımcıların öğrenme ve öğretme sürecine yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu çerçevede katılımcılara dört soru yöneltilmiştir. Bu soruların analizinden elde edilen bulgular Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 1. “Öğretme nedir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategoriler	(f)
Bilgi ve Birikim Kazandırma/Aktarma	20
Konu/Kazanım/ Değer Aktarma	4
Davranışı Değişime Uğratma	4
İstedik davranış aktarma	4
Konu/deneyimi materyallerle/etkinliklerle aktarma	3
Toplam	35

Tablo 1 incelendiğinde SBÖA'nın öğretmeyi bilgi ve birikim kazandırma/aktarma olarak tanımladığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde öğretme yaklaşımları öğretmen merkezli olan gelenes (davranışçı) yaklaşım ve öğrenci merkezli olan yapılandırmacı yaklaşım olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Öğretmen merkezli yaklaşımda öğretmen bilginin naklini yapan bir taşıyıcıdır. Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımında ise öğretmen öğrenmeyi öğreten bir öğretim lideridir (Ekici 2009; Trigwell, Prosser ve Waterhouse, 1999). Bu doğrultuda SBÖA'nın yaptığı tanımların gelenes öğrenme öğretme yaklaşımı ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 2. “Öğrenme nedir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Bilgi/kazanım/değer/tutum/deneyim edinme süreci	14
İstendik davranış edinme/kazandırma	8
Formal ya da informal olarak kazanılan	7
Hayatta değişiklik yapma	5
Bilgiyi anlama ve uygulama	4
Kalıcı davranış değişikliği	3
Bilinmeyen bir konunun aktarımı	2
Toplam	43

Tablo 2 incelendiğinde SBÖA'nın öğrenme kavramını bilgi/kazanım/değer/tutum/deneyim edinme süreci olarak tanımladığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde öğrenme yaklaşımlarının gelenes yaklaşım ve yapılandırmacı yaklaşım (Tezci, Dilekli, Yıldırım, Kervan ve Mehmeti, 2017; Tezci ve Gürol, 2003) olarak iki başlık altında incelendiği söylenebilir. Gelenes yaklaşımda öğrenenin bilmesi gereken bilgi önceden planlanır ve nasıl aktarılacağına karar verilir (Tezci ve Gürol,2003). Yapılandırmacı yaklaşım bilgi aktarımından daha çok öğrencilerin kendi deneyimlerinden anlam oluşturmaları üzerine odaklanmaktadır (Atıcı,2009, s.259). Bu doğrultuda SBÖA'nın öğrenme kavramına yönelik yaptığı tanımın gelenes öğrenme yaklaşımı ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 3. “Öğrenci nedir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Bilgiyi alan/ bilgiye ihtiyaç duyan	19
Eğitim programı dâhilinde eğitim alan	9
Kendini geliştirmek/gerçekleştirmek isteyen	4
Uzman kişiler tarafından bilgilendirilen	4
Tutum/davranış/değer benimsemesi istenen	2
Toplam	38

Tablo 3 incelendiğinde SBÖA'nın öğrenci kavramını Bilgiyi alan/bilgiye ihtiyacı olan olarak tanımladığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde geleneksel öğretim yaklaşımında öğrenci sunulan bilgiyi doğrudan benimser ve pasif bir biçimde zihnine yerleştirir (Ekici,2009; Kurtdede Fidan ve Duman,2014). Yapılandırmacı yaklaşımda ise öğrencinin sınıf aktivitelerine katılma, eğitim ortakları (diğer öğrenciler ve öğretmen) ile etkileşim ve iletişim içine bulunma, kendi çabası ve çevresiyle etkileşimi sonucu aldığı bilgiyi yorumlayarak zihnine yerleştirme gibi rolleri vardır (Kurtdede Fidan ve Duman, 2014; Ambarlı, 2010; Akpınar, 2010). Bu doğrultuda SBÖA'nın öğrenci kavramına yönelik tanımlarının geleneksel yaklaşım modeli ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 4. “Sizce sınıfta öğretmenin görevi nedir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Düzeni/huzuru sağlamak	15
Otorite sağlamak	10
Tutum/davranış/değer kazandırmak	9
Öğrenciyi tanımak	9
Rol model olmak	6
Dersi sevdirmek	6
Rehber olmak	6
Öğrenmeyi gerçekleştirmek	6
Etkili iletişimi sağlamak	4
Hayata hazırlamak	4
Eşit ve adil davranmak	4
Ders saatini/materyali etkin kullanmak	2
Toplam	81

Tablo 4 incelendiğinde SBÖA'nın öğretmenin sınıftaki görevinin düzeni/huzuru sağlamak olduğunu belirttiği görülmektedir. Geleneksel yaklaşımda öğretmen bilginin tek kaynağı ve ilericisidir (Tezci ve Gürol, 2003). Bu yaklaşımda öğretmenin görevi bilgiyi aktarmak ve sınıfı kontrol etmektir (Akpınar,2010). Yapılandırmacı yaklaşımda ise öğretmenin “zorlayıcı ve sınırlayıcı rolü” (Tezci ve Gürol, 2003, s.52) yerine öğrencilerin eğitim ortamında olabildiğince rahat olmalarını sağlama onların bağımsız iş yapabilme güçlerini geliştirmelerine yardımcı olma, sınıf içinde öğrenme etkinliklerinin gerektirdiği hareket ve yer değiştirmelere izin verme, açık uçlu sorularla öğrencilerin düşüncelerini, sorgulama ve soru sorma becerilerini geliştirme, öğrencilerine öğrenmeyi ve düşünmeyi öğretme gibi görevleri üstlenmektedir(Ambarlı, 2010, s.125). Bu doğrultuda SBÖA'nın yaptığı tanımların geleneksel öğretim anlayışı ile örtüştüğü söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemde katılımcıların öğretim programına yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu çerçevede katılımcılara üç soru yöneltilmiştir. Bu soruların analizinden elde edilen bulgular Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 5. “Sosyal bilgiler dersinde ne öğretip ne öğretmeyeceğinize nasıl karar verirsiniz?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Öğretim programına göre	15
Günlük hayattan yola çıkarak	11
MEB destekli kitaplara bakarak	9
Kazanım içeriğine bakarak	8
Hazırbuluşluğa göre	8
Sağladığı faydaya göre	7
Toplumun kültür ve dinamiğine göre	4
Tarih ve coğrafya konularına bakarak	2
Zaman ve mekânın uygunluğuna göre	1
Toplam	65

Tablo 5 incelendiğinde SBÖA'nın sosyal bilgiler dersinde öğretip öğretmeyeceği konulara öğretim programına göre karar vereceğini belirttiği görülmektedir. Geleneksel (davranışçı) öğrenme öğretme yaklaşımında önceden belirlenmiş programa bağlılık esastır ve program etkinlikleri büyük ölçüde ders kitapları ve yardımcı kitaplara bağlıdır (Atıcı,2009, s. 263). Yapılandırmacı yaklaşımda ise konu/ders odaklı olmak yerine öğretmen öğrencilerin ön bilgileri, görüş ve ihtiyaçları doğrultusunda dersin içeriğini değiştirebilir ve dersi bu doğrultuda tasarlayabilir (Bayraktaroğlu, 2011; Ambarlı, 2010). Bu doğrultuda SBÖA'nın geleneksel öğrenme öğretme yaklaşımına yönelik görüş belirttikleri söylenebilir.

Tablo 6. “Öğretim programı nedir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Değer/konu/kazanım/beceri temelli program	22
Yıllık ders planı	12
Öğrenme içeriğini belirleyen çizelge/yönerge	9
Sınıf düzeyine göre hazırlanan program	6
Yol gösterici/Klavuz	3
Toplam	52

Tablo 6 incelendiğinde SBÖA'nın öğretim programını Değer/konu/kazanım/beceri temelli program olarak tanımladığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde öğretim programının ortak tanımının “öğretim programının eğitim programının bir alt kategorisi olarak bazı okullarda beceri ve uygulamaya dönük hedeflerin gerçekleştirilmesi için yapılan faaliyetlerin tümüdür” (Aykaç, 2014, s.7) olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda SBÖA'nın yalnızca beceri boyutunda belirttikleri görüşlerin alan yazındaki tanım ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 7. “Geleceğin sosyal bilgiler öğretmeni olarak sosyal bilgiler öğretim programından neler bekliyorsunuz?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Güncellik	9
Ezberci olmaması	9
Değer ve beceri ağırlıklı	7
Zamanı verimli kullanmaya imkân sağlayan	7
Uygulama/etkinlik ağırlıklı	7
Detay	5
Anlaşılır	3
Milli kültür ve değer ağırlıklı	2
Toplam	49

Tablo 7 incelendiğinde SBÖA'nın sosyal bilgiler öğretim programından beklentilerinin güncel olması ve ezberci olmaması olduğu görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemde katılımcıların öğretim programına yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu çerçevede katılımcılara dört soru yöneltilmiştir. Bu soruların analizinden elde edilen bulgular Tablo 8, Tablo 9, Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 8. “Sosyal bilgileri neden öğretmeliyiz?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
İyi insan/vatandaş yetiştirir	34
Güncel bilgiler içerir	13
Hayata hazırlar	13
Milli değer, tarih ve coğrafya içerir	12
Disiplinler arası özelliktedir	7
Dünü, bugünü ve yarını konu edinir.	4
İnsanı konu edinir	3
Farkındalık yaratır	3
Çözüm üretmeyi sağlar	3
Toplam	92

Tablo 8 incelendiğinde sosyal bilgileri neden öğretmeliyiz sorusuna SBÖA'nın iyi insan/ vatandaş yetiştirdiği için cevabını verdiği görülmektedir. Ayrıca 4. Sınıf SBÖA'nın 1. sınıflardan farklı olarak daha fazla kategoride cevap verdikleri görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde SBÖA'nın görüşlerinin vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımı ile örtüştüğü söylenebilir. Vatandaşlık aktarımı yaklaşımında sosyal bilgiler öğretiminin temel amacı iyi karakter, vatandaşlık eğitimi ve vatandaşlık yeterliğidir (Yeşilbursa, 2015, s.50).

Tablo 9. “Sizce öğrencileriniz sosyal bilgileri en iyi nasıl anlar?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Örnek olaylarla	22
İşitsel ve görsel materyallerle	16
Gezi ve gözlemlerle	12
Drama yöntemiyle	9
Eğitsel Oyunlarla	8
Toplam	68

Tablo 9 incelendiğinde SBÖA'nın öğrencilerinin sosyal bilgileri en iyi örnek olaylar ile anlayacağını belirttiği görülmektedir. Örnek olay incelemesi öğrencilerin sorunlu bir olay üzerinde aktif olarak katılarak çalışmalarına olanak sağlayan bir yöntemdir (Tangülü, 2015, s.123). Örnek olay incelemesi yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının içerdiği aktif öğrenmeyi gerektiren bir uygulamadır (Akınoğlu, 2015). Bu doğrultuda SBÖA'nın bildirdiği görüşlerin yapılandırıcı öğrenme yaklaşımı ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 10. “Sosyal bilgileri neden öğrenmeliyiz?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
İyi vatandaş/insan olmak için	13
Tarih ve coğrafya öğrenmek için	6
Geçmiş öğrenip geleceğe yön vermek için	6
Hayatın her alanında gerekli olduğu için	5
Toplumla faydalı olmak için	5
Yaşanılan çevreyi tanımak için	5
Dünyadaki gelişmeleri takip etmek ve yorumlamak için	3
Hak ve sorumlulukları öğrenmek için	3
Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemek için	3
Değer ve tutum kazanmak için	2
Milli tarihi ve kültürü öğrenmek için	2
Toplumla uyum sağlamak için	2
Toplam	55

Tablo 10 incelendiğinde SBÖA'nın sosyal bilgileri iyi vatandaş/insan olmak için öğrenilmesi gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Bu doğrultuda SBÖA'nın görüşlerinin vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımı ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 11. “Sosyal bilgileri en iyi nasıl öğrenirsiniz?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Günlük hayatla ilişkilendirerek	10
Görsel ve işitsel materyallerle	10
Gezi ve gözlemlerle	6
Drama yöntemiyle	5
Derse katılarak	5
Okuyarak	5
Geçmişle ilişkilendirerek	5
Araştırma yaparak	4
Toplam	44

Tablo 11 incelendiğinde SBÖA'nın sosyal bilgileri en iyi günlük hayatla ilişkilendirerek ve görsel işitsel materyallerle öğreneceğini belirttikleri görülmektedir. Nitekim gerçek yaşam problemlerine dayalı öğrenme ortamlarının oluşturulması, öğrencilere çok yönlü uyarıcılar sunulması yapılandırıcı öğretme öğrenme süreçlerindeki yer alan temel hususlardandır (Akınoğlu, 2015, s.438). Bu doğrultuda SBÖA'nın yapılandırıcı yaklaşımına yönelik görüş bildirdikleri söylenebilir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt probleminde katılımcıların öğretim yöntemine yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu çerçevede katılımcılara üç soru yöneltilmiştir. Bu soruların analizinden elde edilen bulgular Tablo 12, Tablo 13 ve Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 12. “Öğretim yöntemi ne demektir?” sorusuna yönelik görüşler

Kategori Adı	(f)
Bilgi/konu aktarım şekli	10
Öğretmene özgü strateji	8
Etkili öğretim	3
Kalıcı öğrenme	3
Materyal kullanımı	3
Dersi planlama ve uygulama	2
Değer/tutum/kazanım aktarım şekli	2
Öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olan süreç	1
Toplam	32

Tablo 12 incelendiğinde SBÖA’nın öğretim yöntemini bilgi/konu aktarım şekli olarak tanımladıkları görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde öğretim yönteminin “Öğretimin amaçlarına ulaşmak için öğretmenlerin öğretim amaçlarını, materyallerini, konuyu öğretim tekniklerini kullanmaları” (Taşpınar,2015; Köksal ve Atalay,2015) olarak tanımlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda SBÖA’nın öğretim yöntemine yönelik tanımlarının alan yazındaki tanımlar ile benzerlik göstermediği söylenebilir.

Tablo 13. “Lisans öncesi (İlköğretim ve lise) öğretmenlerinizin kullandıkları öğretim yöntemleri sizin ileride kullanacağınız öğretim yöntemlerinizi belirlemenizde (seçmenizde) etkili olacak mı? Nasıl? Neden?” sorusuna yönelik görüşler

Olumlu Kategoriler	(f)	Olumsuz Kategoriler	(f)
Olumlu yönlerini örnek alma	12	Geleneksel yöntemlerin kullanılması	8
Olumsuz yönlerinden kaçınma	11		
Geliştirerek uygulama	3		
Toplam	26	Toplam	8

Tablo 13 incelendiğinde SBÖA’nın lisans öncesi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin kendilerinin ileride kullanacağı öğretim yöntemlerini belirlemede etkili olup olmayacağına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler şeklinde iki kategoride kümelendiği görülmektedir. SBÖA’nın olumlu görüşlerinin olumlu yönlerini örnek alma, olumsuz yönlerinden kaçınma ve geliştirerek uygulama kategorilerinde kümelendirken olumsuz görüşlerinin geleneksel yöntemlerin kullanılması kategorisinde kümelendiği görülmektedir.

Tablo 14. “Derslerinize giren öğretim üyelerinin kullandığı öğretim yöntemleri sizin ileride kullanacağınız öğretim yöntemlerinizi belirlemenizde (seçmenizde) etkili olacak mı? Nasıl? Neden?” sorusuna yönelik görüşler

Olumlu Kategoriler	(f)	Olumsuz Kategoriler	(f)
Geliştirerek uygulama	6	Anlatılanlar ile uygulamaların çelişmesi	2
Öğrenmeye katkı sağlayan etkinlikler kullanılması	5	Yaş seviyesine uygun olmama	1
Güncel yöntemlerin kullanılması	5		
Olumlu yönlerini alma	3		
Öğrenciyi aktif kılma	2		
Materyal çeşitliliği ve kullanımı	2		
Tecrübe etme imkânı sunma	2		
Teknoloji kullanımı	2		
Toplam	27	Toplam	3

Tablo 14 incelendiğinde SBÖA’nın derslerine giren öğretim üyelerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin kendilerinin ileride kullanacağı öğretim yöntemlerini belirlemede etkili olup olmayacağına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler şeklinde iki kategoride kümelendiği görülmektedir. SBÖA’nın olumlu görüşlerinin geliştirerek uygulama, öğrenmeye katkı sağlayan etkinliklerin kullanılması, güncel yöntemlerin kullanılması kategorilerinde kümelendirken olumsuz görüşlerinin anlatılanlar ile uygulamaların çelişmesi ve yaş seviyesine uygun olmama kategorilerinde kümelendiği görülmektedir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretme öğrenme anlayışları incelenmiştir. Çalışma 4 alt problem kapsamında 14 görüşme sorusu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın birinci alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, öğretme, öğrenme, öğrenci ve öğretmenin sınıftaki görevlerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geleneksel öğrenme öğretme anlayışına yönelik görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim öğretmen merkezli olan geleneksel yaklaşımda öğretmen bilginin naklini yapan bir taşıyıcıdır. Öğrenci ise bilgiyi zihnine yerleştirmekle görevli pasif alıcıdır (Ekici 2009; Trigwell, Prosser ve Waterhouse, 1999). Bu sonucun Tezci vd. (2017)'nin öğretmen adaylarının öğretim anlayışlarını inceledikleri çalışmalarında ortaya koydukları öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğretme ve öğrenme anlayışlarının yüksek, geleneksel öğretme ve öğrenme anlayışlarının ise düşük olduğu sonucu ile örtüşmediği görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenci kavramına yönelik tanımlarının geleneksel öğrenme öğretme yaklaşımı ile örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde geleneksel öğrenme öğretme yaklaşımında öğrenci; sunulan bilgiyi doğrudan benimser ve pasif bir biçimde zihnine yerleştiren kişi olarak tanımlandığı görülmektedir (Ekici,2009; Kurtdede Fidan ve Duman,2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenin sınıftaki görevlerine yönelik görüşlerinin ise alan yazında yer yapılandırmacı öğretmenin sınıftaki rolüne ilişkin tanımlar ile örtüşmediği görülmektedir. Ambarlı (2010, s.125), yapılandırmacı öğretmenin görevlerini öğrencilerin eğitim ortamında olabildiğince rahat olmalarını sağlama onların bağımsız iş yapabilme güçlerini geliştirmelerine yardımcı olma, sınıf içinde öğrenme etkinliklerinin gerektirdiği hareket ve yer değiştirmelere izin verme, açık uçlu sorularla öğrencilerin düşüncelerini, sorgulama ve soru sorma becerilerini geliştirme, öğrencilerine öğrenmeyi ve düşünmeyi öğretme olarak tanımlamıştır.

Çalışmanın ikinci alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde ne öğretip ne öğretmeyeceğini nasıl karar verdikleri, öğretim programı ve geleceğin sosyal bilgiler öğretmeni olarak sosyal bilgiler öğretim programından beklentilerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenin sosyal bilgiler dersinde ne öğretip ne öğretmeyeceğini nasıl karar verdiklerine yönelik görüşlerinin, geleneksel öğrenme öğretme yaklaşımına ilişkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Atıcı (2009, s.263) geleneksel öğrenme öğretme yaklaşımında önceden belirlenmiş programa bağlılık esas olduğunu ve program etkinliklerinin büyük ölçüde ders kitapları ve yardımcı kitaplara bağlı olduğunu belirtmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim programına ilişkin yaptıkları tanımların alan yazındaki tanımlar ile benzerlik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Aykaç (2014, s.7) öğretim programını “eğitim programının bir alt kategorisi olarak bazı okullarda beceri ve uygulamaya dönük hedeflerin gerçekleştirilmesi için yapılan faaliyetlerin tümüdür “olarak tanımlamaktadır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretim programının güncel olması ve ezberci olmamasına ilişkin beklentileri olduğu ulaşılan bir başka sonuçtur. Alan yazın incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 2018 sosyal bilgiler öğretim programına yönelik öğrenme-öğretme sürecinin uygulamaya dayalı, öğrenci merkezli ve çağdaş öğrenme-öğretme yöntem, teknik ve stratejilerine uygun olduğu ancak ders sürelerinin öğretme öğrenme süreçleri açısından yeterli olmadığı, programın öğrenci seviyesine uygun olmadığına dair görüş belirttikleri görülmektedir (Yıldız ve Kılıç, 2018; Çelikkaya ve Kürümlüoğlu, 2018; Taş ve Kiroğlu, 2018).

Çalışmanın üçüncü alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgileri öğrenme öğretme anlayışlarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi öğretiminde vatandaşlık aktarımı yaklaşımına yönelik görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Özbaş ve Erbudak (2015)'in sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal bilgiler öğretiminin amacına ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında ortaya koydukları öğretmenler arasında en çok benimsenen yaklaşımın vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımı olduğu sonucu ile benzerlik gösterirken Kaymakçı ve Ata (2012)'nin sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşlerini inceledikleri çalışmalarında ortaya koydukları sosyal bilgiler öğretmenlerinin en çok sosyal bilim olarak sosyal bilgiler anlayışını benimsediği sonucu ile örtüşmediği söylenebilir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgilerin öğretimine yönelik yapılandırmacı öğrenme öğretme yaklaşıma ilişkin görüş belirttikleri sonucu ulaşılan bir başka sonuçtur. Bu sonucun Geçit (2015)'in sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma ilişkin tutumlarını incelediği çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları sonucu ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmanın dördüncü alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim yöntemi, Lisans öncesi (İlköğretim ve lise) öğretmenlerinin ve derslerine giren öğretim üyelerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin ileride kullanacakları öğretim yöntemlerini belirlemelerinde etkililiğine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim yöntemine ilişkin yaptıkları tanımın alan yazındaki tanımlar ile örtüşmediği sonucuna ulaşılmıştır (Taşpınar,2015; Köksal ve Atalay,2015). Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans öncesi öğretilerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin olumlu yönlerini örnek alıp olumsuz yönlerinden kaçınarak kendi öğretim yöntemlerini şekillendireceğine ilişkin görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans öncesi öğretilerinin geleneksel yöntemleri kullandıkları için kendi öğretim yöntemlerini etkilemeyeceği yönünde görüş belirttikleri ulaşılan başka bir sonuçtur. Bu sonucun Gönenç ve Açıkalin (2017)'nin sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara getirdikleri çözüm önerilerini incelediğinde çalışmasında ortaya koyduğu öğretmenlerin, öğrencilerinin derse olan ilgilerini arttıracak etkinlikler yapmamaları ve öğretim materyalleri kullanmamaları sonucu ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının derslerine giren öğretim üyelerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin ise geliştirerek uygulanabileceği, öğretim üyelerinin öğrenmeye katkı sağlayan etkinlikler ve güncel yöntemler kullanıldığı için kendilerinin ileride kullanacağı öğretim yöntemlerini belirlemesinde etkili olacağına ilişkin görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun Kaya (2009)'nın üniversite öğrencilerinin bakış açısına göre lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde görülen sorunlar incelediği çalışmasında ortaya koyduğu öğretim elemanlarının geleneksel öğretim yöntemlerini çok sık kullandıklarını, öğretim teknolojilerini derse yeterince entegre etmediklerini sonucu ile örtüşmediği söylenebilir. Bunun yanı sıra sosyal bilgiler öğretmen adaylarının derslerine giren öğretim üyelerinin verdikleri bilgiler ile kullandıkları öğretim yöntemleri örtüşmediği ve kullanılan öğretim yöntemlerinin ortaokul seviyesi için uygun olmadığı gerekçeleriyle derslerine giren öğretim üyelerinin kullandıkları öğretim yöntemlerinin kendilerinin ileride kullanacağı öğretim yöntemlerini belirlemesinde etkili olamayacağına ilişkin görüşleri ulaşılan bir başka sonuçtur. Bu sonucun Kaya (2009)'nın çalışmasında ortaya koyduğu öğretim elemanlarının yapılandırmacı yaklaşımın teoriden uygulamaya geçirilmesine ilişkin yeterli model davranışlar sergilemedikleri sonucu ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçları çalışma grubu ile sınırlıdır. Bu nedenle daha büyük örnekleme ve nicel desende de yeni araştırmalar yapılması önerilmektedir. Bunun yanında alandaki akademisyenlerin, sosyal bilgiler öğretmenlerinin de görüşlerini araştıran çalışmaların yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkalin, M., & Gönenç, S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve bunlara getirdikleri çözüm önerileri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 26-41.
- Akınoğlu, O. (2011). Öğrenme-öğretmede yeni yönelimler. Behçet Oral (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* içinde (s.413-444). Ankara: Pegem.
- Akpınar, B. (2010). Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin, öğrencinin ve velinin rolü. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 6 (16), 16-20.
- Akyıldız, S. (2016). Aday öğretmenlerin öğretim-öğrenme anlayışlarının öğretim programını benimseme ve uygulama değişkenleri açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 238-252.
- Ambarlı, A. (2010). Türkiye'de Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programları (değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler) Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arslan, S. & Özpinar, İ. (2008). Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim Programlarının Beklentileri ve Eğitim Fakültelerinin Kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 38-63.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. Dursun Dilek (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s.3-48). Ankara: Pegem.
- Atıcı, B. (2009). Öğretmen eğitiminde yeni bir olanak: WWW ve sosyal oluşturmacılık. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (2), 257-269.

- Aykaç, N. (2014). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ankara:Pegem
- Aypay, A. (2011). Öğretme ve öğrenme anlayışları ölçeği'nin Türkiye uyarlaması ve epistemolojik inançlar ile öğretme ve öğrenme anlayışları arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 7-29.
- Barr, R., Barth, J.L. & Shermis, S.S. (2013). Sosyal bilgilerin doğası. (C. Dönmez, N.E. Akhan, E. Ay, C.C. Yeşilbursa, O. Sabancı, A. Altıkulaç, Çev.) Ankara: Pegem.
- Baş, G. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin öğretme-öğrenme anlayışlarının bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 18-30.
- Baştürk, S., ve Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 129-159). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bayraktaroğlu, C. E. (2011). Eğitimde yapılandırmacılık yaklaşımı ve eleştirel bir bakış. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Ş. & Çelik, C. (2018). Fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretme-öğrenme anlayışlarının incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 327-339.
- Chan, K. W., & Elliott, R. G. (2004). Relational analysis of personal epistemology and conceptions about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 20(8), 817-831.
- Chan, K. W., Tan, J., & Khoo, A. (2007). Pre-service teachers' conceptions about teaching and learning: a closer look at Singapore cultural context. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 35(2), 181-195.
- Çakıroğlu, A., & Kuruyer, H. G. (2016). Öğrenme ve öğretim kavramlarının değişimi ve sonuçları; davranış değiştirme mi, beceri öğretimi mi?. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 679-688.
- Çelikkaya, T., & Kürümlüoğlu, M. (2018). Yenilenen sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 104-120.
- Ekici, E. (2009). Fen ve teknoloji dersi öğretmen adaylarının fen öğretimi yönelimleri. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci, N. (2016). Sınıf öğretmenlerinin öğretme-öğrenme anlayışları ve öğrenen özerkliğini destekleyici davranışları arasındaki ilişkiler. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 19, 1-16.
- Erdem, E., & Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 81-87.
- Fidan, N. K., & Duman, T. (2014). Sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşımın gerektirdiği niteliklere sahip olma düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 143-159.
- Geçit, Y. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma yönelik tutumlarının incelenmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 176-185.
- Kaymakçı, S., & Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 35-64.
- Köksal, O. & Atalay, B. (2015). Öğretim ilke ve yöntemleri çağdaş uygulamalarla yöntem ve teknikler. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Memduhoğlu, H. B., & Çıkar, İ. (2017). Öğretmenlerin öğretme-öğrenme anlayışları ile sınıf yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 272-285.
- Özbaş, B. Ç., & Erbudak, K. C. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminin amacına yönelik görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 303-330.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama toplumsal bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: yapılandırmacı bir yaklaşım* içinde (s.21-50). Ankara: Pegem.

- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırmada ve değerlendirme yöntemleri (M. Bütün ve B. Demir, ev.). Ankara: Pegem
- Schunk, D. H. (2012). Learning theories an educational perspective sixth edition. Pearson.
- Tangülü, Z. (2015). Buluş yoluyla öğrenme stratejisi. Cengiz Dönmez ve Kubilay Yazıcı (Ed.), *Sosyal bilgiler ğretimi* içinde (s. 111-144). Ankara: Pegem.
- Taş, H., & Kırğlu, K. (2018). 2017 ilkokul sosyal bilgiler dersi ğretim programı'nın ğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 17(2), 697-716.
- Taşpınar, M. (2015). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ankara:Pegem
- Tezci, E., & Gürol, A. (2003). Oluşturmacı ğretim Tasarımı ve Yaratıcılık. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(1), 50-55.
- Tezci, E., Dilekli, Y., Yıldırım, S., Kervan, S., & Mehmeti, F. (2017). Öğretmen adaylarının sahip olduğu ğretim anlayışları üzerine bir analiz. *Education Sciences*, 12(4), 163-176.
- Trigwell, K., Prosser, M., & Waterhouse, F. (1999). Relations between teachers' approaches to teaching and students' approaches to learning. *Higher education*, 37(1), 57-70.
- Yener, D., & Yılmaz, M. (2017). Öğretmen adaylarının öğrenme öğretme anlayışları ve fen öğretimine yönelik zyeterlik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 1016-1038.
- Yeşilbursa, C.C. (2015). Sosyal bilgiler ğretiminde temel yaklaşımlar. Cengiz Dönmez ve Kubilay Yazıcı (Ed.), *Sosyal bilgiler ğretimi* içinde (s. 47-57). Ankara: Pegem.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2017). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, V. A. & Kılıç, D. (2018). Sosyal bilgiler dersi ğretim programlarına ilişkin ğretmen görüşleri: bir meta-sentez alışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 2115-2127.
- Yılmaz, K. (2009). Lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm nerileri: Öğretmen adaylarının görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 31-53.